

Risikostyring og internkontroll

Bankenes sikringsfond Høstkonferanse 2009

Arne H Sæther
Statsutorisert revisor

KPMG AS

“DnB Nor brøt loven, bløffet og overdrev”

.....brudd på verdipapirhandelloven **og** forskriftene om **risikostyring**
og internkontroll.

DnB Nor får passet påskrevet etter at Kredittilsynet har sett
nærmere på bankens investeringsråd til kundene.

<http://www.dn.no/styreforum/article1404080.ece>

Formål

- **Formålet med internkontrollforskriften er å bedre foretakenes risikostyring og internkontroll gjennom å utdype styrets og ledelsens ansvar utover det som følger av selskapsrettslige regler og regler i særlovgivningen.**

Annet rammeverk for bank

- **Kapitalkravsforskriften (ICAAP)**
 - Uavhengig vurdering
- **Likviditetsforskriften**
 - Uavhengig vurdering av styring og kontroll
- **Lov/forskrift om hvitvasking**
- **IKT-forskriften**
- **Forskrift store engasjement**
- **Tilsynsloven**
- **Utlånsforskriften**
- **Med mer.....**

Risikostyring og internkontroll

- **Ny forskrift fra 1. januar 2009**
- **Veiledning til forskriften, rundskriv nr 3/2009**
- **Utvidet til å omfatte:**
 - inkassoforetak
 - regnskapsførerselskaper
- **Forholdsmessighet(§2):**

”Foretakene skal tilpasse risikostyringen og internkontrollen etter arten, omfanget av og kompleksiteten i foretakets virksomhet”

Klarere ansvarsdeling!

- **Styrets ansvar (§3)**
- **Daglig leders ansvar (§4)**
- **Utkontraktering (§5)**
- **Risikostyring (§6):**
 - En helhetlig risikovurdering og tilhørende kontrolltiltak skal gjennomføres minst en gang årlig
 - Unntak for foretak underlagt kapitalkravsregelverket
- **Gjennomføring (§7)**
 - Årlig vurdering av om internkontrollen har vært gjennomført på en tilfredsstillende måte
- **Dokumentasjonskrav (§8)**

Uavhengig bekreftelse(uttalelse) (§10)

- **Internrevisjon eller foretakets valgte revisor**
- **Bekreftelse overfor styret:**
 - *Det er foretatt risikovurdering (§6,2. ledd)*
 - *Internkontrollen er gjennomført (§7,2. ledd)*
 - *Det foreligger dokumentasjon (§8)*
 - *Foretakets rutiner sikrer... (§8,2. ledd)*
- **Årlig bekreftelse!**

Uttalelsen

DNR 4. September 2009:

- Ny Attestasjonsuttalelse om foretakets risikostyring og internkontrollgjennomgang
- Revisjonskomiteen har utarbeidet en oppdatert uttalelse i henhold til den nye forskriften.
- Uttalelsen er basert på at revisor utfører sitt arbeid etter SA 3000 "Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller begrenset revisjon av historisk finansiell informasjon".

Uttalelsen

- Det er **ikke** krav om at revisor skal bekrefte kvaliteten på foretakets risikovurderinger og dokumentasjon av rutiner og kontrolltiltak, men at det faktisk er foretatt slike vurderinger og at det foreligger dokumentasjon.
- Når det gjelder den delen av bekreftelsen som knytter seg til hvorvidt foretakets rutiner sikrer at den samlede vurdering av risikosituasjonen som er forelagt styret bygger på de risikovurderinger som er foretatt, skal revisor kontrollere at de rutinene foretaket har etablert for gjennomføring av internkontrollprosessen sikrer at det er samsvar mellom de vurderinger som gjennomføres i linjen og den rapportering som skjer til styret.

Revisjonsstandard SA 3000

- **SA 3000 – Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller begrenset revisjon av historisk økonomisk informasjon.**
 - Avtale om vilkår for oppdraget
 - Planlegging og gjennomføring herunder vesentlighet og risikovurdering
 - Bruk av en eksperts arbeid
 - Innhenting av bevis
 - Dokumentasjon
 - Utarbeidelse av attestasjonsuttalelsen
- **Se vedlagte eksempel**

Det er foretatt risikovurdering (§6, 2. ledd)

- **Revisor må kartlegge og vurdere om foretaket:**
 - minst én gang årlig har foretatt en gjennomgang av vesentlige risikoer for alle virksomhetsområder med utgangspunkt i definerte mål og strategier
 - for alle virksomhetsområder har foretatt en systematisk vurdering av om foretakets risikostyring og internkontroll er tilstrekkelig for å håndtere identifiserte risikoer på en forsvarlig måte
- **For banker som utarbeider ICAAP så kan denne erstatte risikovurderingene etter §6:**
 - Verdipapirforetak som utarbeider ICAAP har ikke fritak for risikovurderinger etter §6
 - Banker med konsesjon til å yte investeringstjenester har ikke fritak for risikovurderinger etter §6 for den delen av virksomheten som er omfattet av denne konsesjonen

Internkontrollen er gjennomført (§7, 2.ledd)

- **Revisor må kartlegge og vurdere om foretaket:**
 - minst én gang årlig har foretatt en oppsummerende vurdering av om internkontrollen har vært gjennomført på en tilfredsstillende måte
- **Banker som utarbeider ICAAP i stedet for risikovurderinger etter §6 må også foreta vurderinger av internkontroll-gjennomføringen etter §7**
 - Dette kan med fordel inngå som en integrert del av ICAAP-prosessen for å underbygge vurderingene av behovet for kapital som følge av svakheter med foretakets styring og kontroll

Det foreligger dokumentasjon (§8)

- **Revisor må kartlegge og vurdere om:**
 - risikovurderingene etter § 6 annet ledd er dokumentert
 - internkontroll-vurderingene etter § 7 annet ledd er dokumentert
 - det er utarbeidet et sammendrag med konklusjoner om risikosituasjonen og om det er behov for nye tiltak foreligger for det enkelte virksomhetsområde
 - daglig leder minst én gang årlig har utarbeide en samlet vurdering av risikosituasjonen og som er forelagt styret til behandling.
 - dokumentasjonen er oppbevart som forutsatt (i minst tre år)

Foretakets rutiner sikrer... (§8, 2.ledd)

- **Revisor må kartlegge og vurdere om:**
 - foretakets rutiner sikrer at den samlede vurdering av risikosituasjonen som er forelagt styret bygger på de risikovurderinger som er foretatt
- **Viktig å avstemme innholdet i styresaken mot de underliggende, dokumenterte vurderinger av:**
 - Risikosituasjonen
 - Internkontroll-gjennomføringen
- **Har foretaket rutiner som sikrer sammenheng?**
- **Er det forsvarlige rutiner og mekanismer for å "filtrere" risikoene fra de underliggende, detaljerte vurderingene og opp til styrerapporteringen?**

Risikostyring og internkontroll

Arne H Sæther

Statsautorisert revisor

+47 4063 9817

Arne.sather@kpmg.no